

نقشه + کتاب

دنیای گوناگون گونه‌ها ۱

یادداشتی از امیر محمد بهامیر
پژوهشگر

یکی از کلماتی که وقتی درباره داستان‌ها و کتاب‌ها صحبت می‌کنیم، زیاد می‌شنویم و باید خوب بفهمیمش، «ژانر» هست. البته بذارین همین اول ماجرا، به مسئله‌ای رو مشخص کنیم؛ اینکه دیگه نمی‌گیم ژانر و می‌گیم «گونه» چون فارسیش اینه. حالا گونه ادبی چیه؟ کجا به کار می‌ره؟ چه فایده‌هایی داره؟ قبلاً چطور بوده و الان در چه وضعیتی؟ همراه ما باشید تا گشتی در دنیای گونه‌ها بزنیم.

گونه ادبی چیست؟

گونه ادبی، یعنی دسته یا نوعی از داستان که ویژگی‌های مخصوص خودش رو داره. فکر کن دنیای

کتاب‌ها مثل یه قفسه بزرگ پر از کتابه، اما هر کتاب
یه نوع خاص داره. گونه ادبی به ما کمک می‌کنه این
کتاب‌ها رو براساس شباهت‌هاشون دسته‌بندی کنیم.
گونه‌های داستانی باعث می‌شن که وقتی دنبال
یه کتاب هستیم، بدونیم قراره چه نوع داستانی
بخونیم؛ مثلاً بعضی داستان‌ها واقع‌گرایانه و درباره
زندگی روزمره هستن، بعضی‌ها پر از جادو و موجودات
خیالی هستن، بعضی‌ها درباره آینده و تکنولوژی
هستن یا بعضی داستان‌ها پر از معما و رازهای
پیچیده‌ان. این تفاوت‌ها کمک می‌کنه هرکس بتونه

داستانی رو که به سلیقه و حالوهوای خودش
می‌خوره، پیدا کنه.

ویژگی‌های گونه‌های ادبی

گونه‌های ادبی معمولاً ویژگی‌هایی دارن که اون‌ها رو
از هم جدا می‌کنه؛ مثلاً در گونه ادبی رئالیسم،
داستان‌ها خیلی به دنیای واقعی نزدیکن، شخصیت‌ها
و اتفاق‌ها باورپذیر و معمولی هستن و بیشتر درباره
مشکلات زندگی واقعی صحبت می‌کنن؛ اما در گونه ادبی
فانتزی، دنیای داستان پر از جادو، موجودات خیالی
و ماجراهای غیرواقعی هست که اصلاً توی زندگی واقعی
اتفاق نمی‌افتن.

یکی از ویژگی‌های مهم گونه ادبی این‌ه که خواننده‌ها معمولاً وقتی به گونه رو دوست دارن، دنبال کتاب‌های بیشتری از همون گونه می‌رن؛ چون می‌دونن اون نوع داستان‌ها براشون جالب و هیجان‌انگیزن. البته، خیلی وقت‌ها نویسنده‌ها دوست دارن چند گونه رو باهم ترکیب کنن؛ مثلاً به داستان عاشقانه با پس‌زمینه تاریخی یا به داستان علمی‌تخیلی که پر از ماجراجویی هم باشه.

فواید گونه برای نویسنده گونه‌دوست!

گونه ادبی به نویسنده‌ها هم کمک می‌کنه؛ چون می‌تونن بهتر تصمیم بگیرن داستانشون چه سبک

و حالتی داشته باشه؛ مثلاً اگر می‌خوان داستانی بنویسن که درباره مشکلات واقعی جامعه باشه، به سراغ گونه رئالیسم می‌رن. اگر بخوان یه دنیای خیالی بسازن، از گونه فانتزی استفاده می‌کنن. این‌طوری داستان‌ها بهتر سازمان‌دهی می‌شن و خواننده‌ها هم بهتر می‌تونن باهاشون ارتباط برقرار کنن.

درنهایت، گونه‌های ادبی مثل راهنماهایی هستن که توی دنیای بزرگ و متنوع داستان‌ها به ما کمک می‌کنن مسیرمون رو پیدا کنیم. هر گونه خصوصیات و حال‌وهوای خودش رو داره و وقتی

با این‌ها آشنا باشیم، خواندن کتاب‌ها خیلی هیجان‌انگیزتر و لذت‌بخش‌تر می‌شه.

چرا باید گونه‌های ادبی رو بشناسیم؟

مواجهه با کتاب‌ها هم درست مثل وقتی که می‌خواه فیلم ببینی و می‌دونی الان حوصله کم‌دی رو داری یا ترسناک. وقتی گونه‌ها رو بشناسی، وقتت رو روی داستان‌هایی می‌ذاری که واقعاً با حال و سلیقه‌ات جور در میان. این‌طوری کتاب‌خوانی برات مثل یه سفر هیجان‌انگیز می‌شه که خودت مسیرش رو انتخاب کردی.

حالا که فهمیدیم گونه ادبی چه کاری برای ما
انجام می‌دهد، وقتشه که بریم سراغ آشنا شدن با
تاریخچه گونه‌های مختلف. در مطلب بعدی
از تاریخچه اون‌ها حرف می‌زنیم.